

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT

Mgr. Ľudmila Vasilová

Pracovné listy k Čítaniu hrou

Čítame o regiónoch Slovenska

1. časť

2014

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,

Ševčenkova 11, 850 01 Bratislava

Autor UZ: Mgr. Ľudmila Vasilová

Kontakt na autora UZ: ZŠ Telgárt, č. 68, 976 73 Telgárt

Názov: Pracovné listy k Čítaniu hrou – Čítame o regiónoch Slovenska

Rok vytvorenia: 2014

Oponentský posudok vypracoval: Mgr. Marta Klajbanová

ISBN 978-80-565-0977-7

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

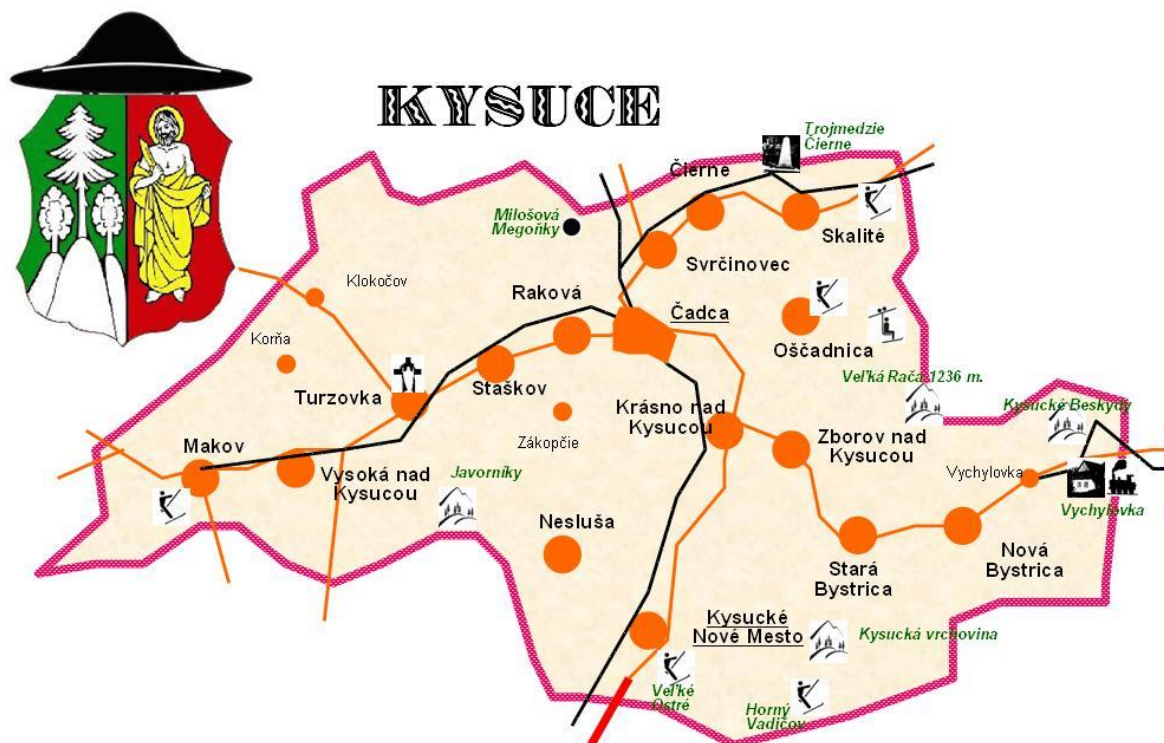
Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

KYSUCE sú región na severozápade Slovenska. Na západe hraničia s Českom a na severe s Poľskom.

Kraj sa nazýva podľa rieky **Kysuca**. Pohoria lemujú toky riek a ohraničujú tento kraj. Zo západu sú to **Javorníky** s najvyšším vrcholom Veľký Javorník na severe **Moravsko-sliezske Beskydy** s najvyšším vrchom Veľkým Polomom. Z východu sú to **Kysucké Beskydy** s najvyšším vrcholom - symbolom Kysúc - Veľkou Račou vysokou. Časť južného územia pokrýva **Kysucká vrchovina** s najznámejším vrcholom Ľadonhora.

Najstaršou známou osadou na Kysuciach je dnešné mesto **Kysucké Nové Mesto**, ležiace na dôležitej obchodnej ceste, ktorá viedla údolím rieky Kysuca.

Chránená krajinná oblasť Kysuce poskytuje možnosti rozvoja turistiky a horského osídlenia, akými sú agroturistika, poľovníctvo, rybolov, skalolezenie a iné. Aj napriek možnostiam turizmu je región tradične chudobnejší. Obyvatelia žijúci v izolovaných dolinách, musia dochádzať za prácou do vzdialenejších centier. Kysučania niekedy dochádzali do uhoľných baní v okolí Ostravy. Život na Kysuciach je výrazne ovplyvnený tradíciou katolíckej cirkvi. Tu si ľudia zakladajú početné rodiny aj napriek tomu, že za prácou dochádzajú.

Kto je skalolezec?

- a) človek, ktorý lyžuje
- b) človek, ktorý lezie po skalách
- c) človek, ktorý je poľovníkom
- d) človek, ktorý rád varí

Nahrad' podčiarknuté slová správnymi

Kraj sa nazýva podľa rieky Dunaj. Najstaršou známou osadou na Kysuciach je Bratislava. Aj napriek možnostiam turizmu je región tradične bohatší. Tu si ľudia zakladajú malé rodiny aj napriek tomu, že za prácou nedochádzajú.

Akej farby má ženský kroj sukňu? _____

Čo má obuté chlap? _____

Čo má chlap na hlave? _____

Akej farby má žena stužku pod krkom? _____

Rozdeľ slová podľa počtu slabík.

Kysuce, Kysučania, Kysucké Nové Mesto, skalolezec, Kysucké Beskydy, Kysucká vrchovina, Javorníky, obyvatelia, región, vch, rieka, mesto, život, turistika, poľovníctvo, rybolov, vrchy

Jednoslabičné: _____

Dvojslabičné: _____

Trojslabičné: _____

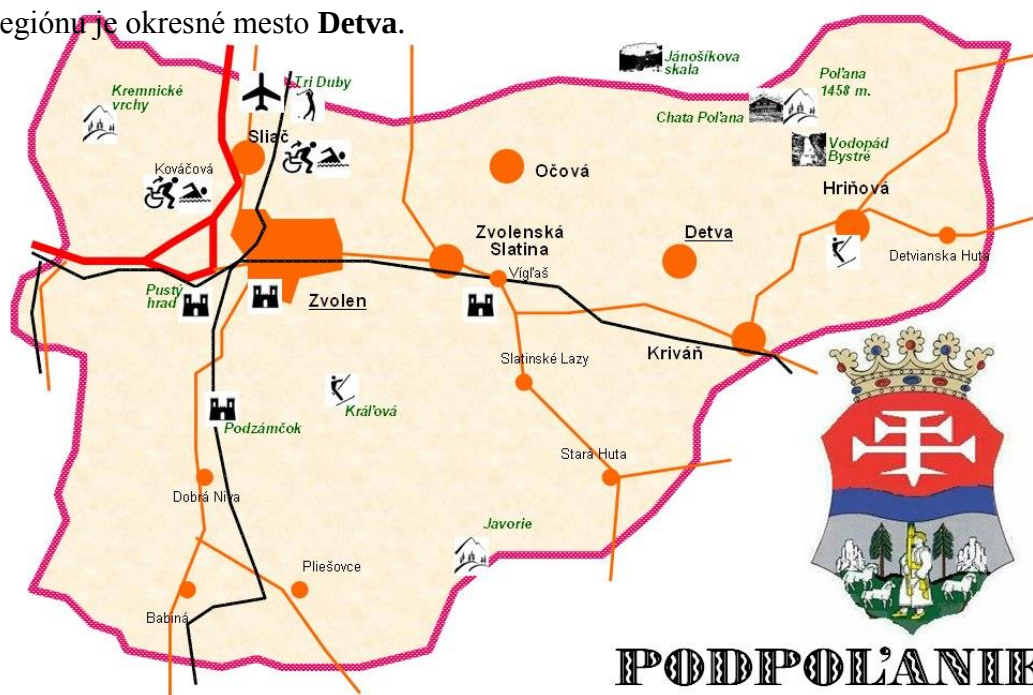
Štvorslabičné: _____

Päťslabičné: _____

PODPOĽANIE tvoria okresy Detva, Krupina a Zvolen. Malebná podhorská krajina vyniká prírodnými krásami, množstvom lesov, potokov a minerálnych prameňov, ale aj jedinečnou a stále živou ľudovou kultúrou. Územie Poľany bolo vyhlásené za chránenú krajinnú oblasť. Oblíbeným cieľom turistických vychádzok Podpoľaním sú zaujímavé skalné bralá, pozostatky sopečnej činnosti Poľany. Sú pritažlivé aj pre skalolezcov. K prírodným zaujímavostiam kraja patrí **vodopád Bystré, Bátovský balvan, Jánošíkova skala** a mnohé ďalšie.

Folklórne tradície Podpoľania pretrvávajú dodnes, uchovávajú sa z generácie na generáciu. Ich najvýznamnejšou prehliadkou je bezpochyby festival - **Folklórne slávnosti pod Poľanou v Detve**, kde sa stretávajú folklórne súbory a ľudoví umelci z celého Slovenska aj iných krajín. Zdobením tu vznikali výrobky pastierskej kultúry – kapsy, opasky, biče, valašky, črpáky, zvonce, píšťaly, fujary. Tiež potreby do kuchyne, nábytok, stroje na výrobu tkanín – plátna, výšivky, ľudové kroje alebo koberce.

Odľahlosť obcí a lazov nútilo obyvateľov k sebestačnosti, ľudia si všetko potrebné pre život vyrábali svojpomocne z prírodných materiálov – drevo, prútie, koža, vlna, slama, šúpolie, ľan. Výtvarné cítenie a zručnosť sa rokmi neustále zdokonaľovali, výsledkom čoho je množstvo osobitých ľudových výrobkov s jedinečnými charakteristickými tvarmi, vzormi a farbami. Podpoľanie je známe stále živými folklórnymi tradíciami. Región Podpoľania je charakteristický skôr roztrúsenými lazníckymi usadlosťami ako väčšími turistickým centrami. Prícestné a náhrobné drevené vyrezávané kríže s osobitou drevorezbou spestrujú kraj v okolí masívu Poľany, môžeme ich nájsť popri cestách a cestičkách tunajších lazov a na cintorínoch. Centrom regiónu je okresné mesto **Detva**.

Opíš podpolianský kroj

V	N	M	Z	Z	T	K
B	D	E	T	V	A	R
R	E	G	I	O	N	U
B	R	H	M	L	L	P
S	F	Z	O	E	P	I
P	O	L	A	N	A	N
H	R	I	Ň	O	V	A

(Zvolen, Detva, Krupina, Hriňová, Poľana, región)

Región **SPIŠ** patrí medzi najkrajšie na Slovensku. Vyznačuje sa jedinečnou prírodou, množstvom kultúrnych pamiatok a zachovávaním ľudových tradícií. Jeho sever lemujú štíty **Vysokých Tatier**, ktoré prechádzajú do **Pienin** s riekou Dunajec. Východ uzatvára Levočské pohorie. Na juhu je Spiš ohraničený Spišsko-gemerským rudohorým a **Slovenským rajom**. Tečú tu rieky Poprad a Hornád. Asi najväčším turistickým lákadlom sú naše veľhory **Tatry**, ktoré priťahujú rekordné počty návštevníkov. Na Spiši vyvierajú aj mnohé minerálne pramene. Na pitie sa využíva voda z **Baldoviec** a z **Novej Ľubovne**, termálna voda vo **Vrbove** sa využíva na kúpanie, liečivá voda vo **Vyšných Ružbachoch** viedla k vytvoreniu moderného kúpeľného mesta. Spiš je známy aj nádhernými lesmi. Vďaka jedinečným prírodným celkom sa v tejto oblasti zachovali mnohé chránené druhy rastlín a živočíchov. Na Spiši žilo aj mnoho Židov. Od 15. storočia sa zvyšoval počet Rómov. Žijú tu katolíci latinského i východného obradu, pravoslávni, evanjelici. Vzácné pamiatky sa nachádzajú takmer v každej dedine. Napríklad **Spišský hrad**, **Spišská Kapitula**, **Spišské Podhradie**, **kostol v Žehre**, **Dobšinská ľadová jaskyňa**, **Dielo Majstra Pavla z Levoče**.

Čo do riadku nepatrí?

- a) Spišský hrad, Spišská kapitula, Hron
- b) kostol v Žehre, Spišský hrad, Spišská kapitula
- c) Pieniny, Vyšné Ružbachy, Spišský hrad
- d) Majster Pavol z Levoče, Nová Ľubovňa, Pieniny

Vytvor k oznamovacej vete opytovacíu.

Žijú tu katolíci, evanjelici a pravoslávni veriaci.

Od 15. Storočia sa zvyšoval počet Rómov.

Tečú tu rieky Hornád a Poprad.

Na pitie sa využíva voda z Baldoviec a Novej Ľubovne.

Na Spiši vyvierajú aj mnohé minerálne pramene.

Zakrúžkuj podstatné mená

Región **SPIŠ** patrí medzi najkrajšie na Slovensku. Vyznačuje sa jedinečnou prírodou, množstvom kultúrnych pamiatok a zachovávaním ľudových tradícií. Jeho sever lemujú štíty **Vysokých Tatier**, ktoré prechádzajú do **Pienin** s riekou Dunajec.

Vypíš z textu Región Spiš(hore) vlastné podstatné mená

ŠARIŠSKÝ REGIÓN tvoria okresy Bardejov, Prešov, Sabinov, Stropkov a Svidník. Hraničí so Spišom Zemplínom, a s Abovom. Región Šariša je mierne hornatý, pričom nížinné oblasti sa pravidelne striedajú s pohoriami. Región Šariš je tvorený riekami Torysa, Topľa a Ondava. Preteká ním i rieka Poprad a Hornád. Na juhozápade sa rozprestiera Šarišská vrchovina. Najvyšším vrchom regiónu je Minčol. Historickým centrom Šariša bol Šarišský hrad a Prešov. K najnavštevovanejším mestám oblasti patrí **Bardejov**. Prešov je tretie najväčšie mesto Slovenska. Historické pamiatky Prešova sa rozprestierajú sa okolo Hlavnej ulice. Ústrednou dominantou je Kostol sv. Mikuláša. V meste sídli najstarší futbalový klub na Slovensku - Tatran Prešov. V **Bardejovských kúpeľoch** sa liečia choroby tráviaceho ústrojenstva, nešpecifické choroby dýchacích ciest a choroby z povolania. V regióne sa nachádza niekoľko hradov ako **Kamenický hrad, Kapušanský hrad, Hrad Plaveč, Hrad Šebeš, Zbojnický hrad, Šarišský hrad, Bodoň, Hanigovský hrad, Zborovský hrad a hrad Lipovce**. Poväčšine ide o zrúcaniny. K ďalším pamiatkám Šariša patria **drevené kostolíky**. V letných mesiacoch je najnavštevovanejším miestom dovolenkárov vodná nádrž **Domaša**. Za zmienku stoja aj pamiatky technického charakteru ako **sol'né bane v Prešove Solivare** alebo **Opálové bane pod Dubníkom**. Obyvatelia Šariša hovoria írečtým šarišským nárečím, ktoré ostatní Slováci rozpoznávajú na prvé počutie.

Oprav vety.

Región Šariš je tvorený riekami Torysa, Topľa a Váh. V **Ľubovnianskych kúpeľoch** sa liečia choroby tráviaceho ústrojenstva. Šarišský región tvoria okresy Bardejov, Revúca, Sabinov, Stropkov a Svidník. Obyvatelia Šariša hovoria írečítým východniarskym nárečím, ktoré ostatní Slováci rozpoznajú na prvé počutie.

S	J	V	B	E	T	K	M	L	S
R	C	V	N	P	R	E	S	O	V
A	R	T	O	P	E	A	I	O	I
B	B	A	R	D	E	J	O	V	D
O	N	D	A	V	A	S	W	V	N
V	S	T	R	O	P	K	O	V	I
F	T	O	R	Y	S	A	L	K	K

(Prešov, Topľa, Bardejov, Abov, Ondava, Svidník, Stropkov, Torysa)

GEMER sa nachádza na juhovýchode Slovenska. Strediskom Gemera je mesto Rimavská Sobota. Jeho územie späté s ťažbou a spracovaním nerastného bohatstva ukrytého v útrobách tunajších hôr. Najväčším lákadlom je neobvyklé prírodné bohatstvo pričom je horný Gemer zároveň oblasťou na Slovensku, kde nájdete atraktívne prírodné pamiatky. Spomedzi nich sú najznámejšie sprístupnené jaskyne Domica, Gombasecká, Ochtinská aragonitová, Krásnohorská, Dobšinská ľadová a Jasovská jaskyňa. Tak ako krásna je príroda tohto regiónu, tak zaujímavo a príťažlivo pôsobí aj vďaka množstvu zaujímavých zachovalých kultúrohistorických pamiatok, medzi ktorými dominujú tie najznámejšie, akými sú majestátny Hrad Krásna Hôrka, Kaštieľ Betliar s prírodným parkom. Všetky tieto pamiatky spája Gotická cesta, ktorá je prvou turistickou cestou svojho druhu na Slovensku. Významným centrom horného Gemera je mesto Rožňava so zachovalým historickým jadrom, ktorá svojich návštevníkov víta ako stredisko služieb cestovného ruchu v Slovenskom krase. V severnej časti tejto oblasti sa nachádza mesto Dobšiná, známe ako vstupná brána do Národného parku Slovenský raj. Ďalej sa tu nachádza Národný park Muránska planina. Návštevníci si tu nájdu atraktívne prostredie pre zimnú aj letnú rekreáciu.

ZEMPLÍN
ZEMPLÉN
ЗЕМЛИН

Čertízne
 Havaj Гагай
 Palota Полата
Medzilaborce Меджилаборці
 Osadné
 Radvaň nad Laborcom Радавань над Лаборцем
 Fijaš
 Turany nad Ondavou
 Domaša
Bystré
 Slovenské Vrchy
 Zámotov
Vranov nad Topľou
 Černeme
 Banské
Sečovská Polianka
 Dargov
Sečovce
 Trhové
Vojčice
Trebišov
 Kuznice
 Byšta
 Tokaj Čerhov Tokaj Csörgő
 Slovenské Nové Mesto Slováckuhely
 Klin n. Bodrogom 94.3 m Bodrogszék 94.3 m
 Verkéj Kamenec Kővágásfalva
 Palota Полата
Medzilaborce Меджилаборці
 Osadné
 Radvaň nad Laborcom Радавань над Лаборцем
 Humenné
 Chlmec
 Vihorlat
 Kamenica nad Cirochou
 Belá nad Cirochou
 Snina
 Starčín
 Uľča Byčaň
 Ruské Bystre
 Uľčské Kľuč Ulich-Klyuch
 Nová Sedica Новоселица
 Ruské Kľuč Ulich-Klyuch
 Uľča Byčaň
 Ruské Bystre
Sobrance
 Výchne Nemecské
 Pavlovce nad Uhom
Veľké Kapušany Nagykapos
Leles Lelesz
Királyhelmec
Čierna nad Tisou Tiszacsemye
 Tisza Tisza

1221 m. Národný park Poloniny
 1221 m. National Park Poloniny
 1221 m. Национальный парк Полонины

© www.cerovnyatka.sk

Niektoré vety z textov poutekali. Prirad' ich k správne mu regiónu tou istou farbou.

Zemplín

Gemer

Každoročne priťahuje pohorie Vihorlat.

Na severe sa rozprestiera oblúk Karpát s bohatou faunou.

Strediskom je mesto Rimavská Sobota.

Hraničí s Poľskom, Ukrajinou, Maďarskom, na západe s regiónom Šariš a Abov.

V severnej časti tejto oblasti sa nachádza mesto Dobšina

V južnej časti Zemplína sa rozprestierajú vodné plochy ako Zemplínska Šírava, Domaša a Vinianske jazero.

Ktorému regiónu patria? Vyčiarkuj farebne podľa predošlej úlohy

V	I	H	O	R	L	A	T	A	S	D	O
K	R	A	S	N	A	H	O	R	K	A	CH
F	J	K	L	Š	O	P	I	U	Z	T	T
W	D	O	M	I	C	A	I	U	S	R	I
E	O	M	X	R	U	O	C	L	F	H	N
R	M	N	S	A	Z	L	K	Ú	G	J	S
T	A	B	W	V	H	H	L	N	V	J	K
Z	Š	V	E	A	J	N	M	B	H	E	A
U	A	C	T		B	E	T	L	I	A	R

(Betliar, Revúca, Ochtinská, Domaša, Vihorlat, Krásna Hôrka, Domica, Šírava)